

**NIKADA
NEĆEMO ZABORAVITI
ZLOČINE U VUKOVARU**

NIKADA NEĆEMO ZABORAVITI ZLOČINE U VUKOVARU

Ubijanje jednog grada 3

- Činjenice o zločinima u Vukovaru 4
- Suđenja pred Međunarodnim krivičnom sudom za bivšu Jugoslaviju (Haški tribunal) 5
- Suđenja pred Većem za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu (Specijalni sud): 6
 - Zločin na Ovčari 6
 - Zločin u Lovasu 7
 - Zločin u Sotinu 8

Žene u Crnom i Vukovar 9

- Smrklo se nad Vukovarom 10
- Saopštenja za javnost 11
- Ulične akcije 23
- Posećivanje mesta zločina Vukovar (2006, 2009 – 2016) i Lovas (2008 – 2016) 25
- Inicijativa za postavljanje spomen ploče na mestu logora - Stajićevo i Begejci 28
- Solidarne majke za mir 36
- Ženski sud - svedočenje Jelene Bakete 38
- Filmovi grupe za videotivizam Žene u crnom o Vukovaru 41

UBIJANJE JEDNOG GRADA VUKOVAR

ČINJENICE O ZLOČINIMA U VUKOVARU

Jedinice Jugoslovenske narodne armije (JNA), teritorijalne odbrane tzv. Autonomne oblasti Slavonija, Baranja i Zapadni Srem i dobrovoljački odredi iz Srbije, takođe pod komandom JNA, započeli su 25. avgusta 1991. godine opsadu Vukovara, koja je trajala 87 dana. Tokom opsade, grad je sistematski i neselektivno granatiran sa kopna, Dunava i iz vazduha. Poginulo je oko 1.000 civila, ranjeno više od 2.500, dok je oko 5.000 ljudi odvedeno u zatvore i logore u Srbiji. Svi stanovnici Vukovara nesrpske nacionalnosti proterani su nakon pada grada 18. novembra 1991. godine. U napadu i opsadi je učestvovalo više desetina hiljada vojnika. Učestvovala je avijacija JNA, rečna mornarica koja je dejstvovala sa Dunava i 11 brigada kopnene vojske, od kojih je devet bilo oklopnomehanizovano sa 1.600 tenkova. Nakon pada Vukovara, izvršen je i masovni zločin, kada je komanda JNA predala teritorijalcima više od 200 zarobljenika i civila hrvatske nacionalnosti iz vukovarske bolnice. Ovi ljudi ubijeni su na poljoprivrednom dobru Ovčara kraj Vukovara. Zločin na Ovčari je jedini za koji se sudilo kada je reč o opsadi i padu Vukovara.

Neselektivno bombardovanje Vukovara dovelo je do uništenja tri četvrtine svih objekata u gradu. Uništene su škole, bolnice, crkve, zgrade javnih ustanova, fabrike, srednjevekovni dvorac grofa Eltza, kuća nobelovca Lavoslava Ružičke... Takav stepen razaranja nije zabeležen ni u jednom drugom gradu u bivšoj SFRJ i postao je simbol za divljačko uništavanje gradova u ratu. Nakon Vukovara, mnoga druga mesta bila su sistematski rušena i razarana.

SUĐENJA PRED MEĐUNARODNIM KRIVIČNOM SUDOM ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU

HAŠKI TRIBUNAL

Prvostepenom presudom od 27. septembra 2007. godine Haški tribunal je osudio komandanta Gardijske brigade JNA Mileta Mrkšića na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, za pomaganje i podržavanje ubistva i mučenja najmanje 194 nesrpska ratna zarobljenika na poljoprivrednom dobru Ovčara. Tužilaštvo Tribunala je dokazalo da je Mrkšić 20. novembra 1991. odlučio da povuče jedinice JNA koje su čuvalе ratne zarobljenike na Ovčari, čime je ostavio prostor Teritorijalnoj odbrani (TO) i paravojnim snagama da ubiju zarobljenike. Umro je 2015. godine na odsluženju zatvorske kazne u Portugalu.

Istom presudom, oficiru bezbednosti Gardijske brigade Veselinu Šljivančaninu je određena zatvorska kazna od pet godina, jer je Tužilaštvo dokazalo njegovu umešanost u pomaganje i podržavanje mučenja, ali ne i u ubistva zarobljenika iz vukovarske bolnice. Međutim, sudije u žalbenom postupku su u maju 2009. godine zaključile da je Šljivančanin imao dužnost da zaštiti ratne zarobljenike držane na Ovčari, bez obzira što je Mrkšić naredio da se snage JNA povuku sa poljoprivrednog dobra. Činjenica da nije iskoristio svoj položaj da utiče na TO i paravojne formacije da ne ubiju zarobljenike na Ovčari koštala ga je pravosnažne presude od 17 godina zatvora, koja je potom u postupku revizije smanjena na 10 godina. Nakon odluženja dve trećine kazne Haški sud je oslobodio Veselina Šljivančanina 7. jula 2011. godine.

Miroslav Radić je oslobođen svih optužbi jer je njegova odbrana dokazala da on nije znao, niti imao razlog da zna da će snage TO počiniti zločin.

Osim visokim oficirima JNA, Haški tribunal je sudio i Slavku Dokmanoviću, koji je bio predsednik opštine Vukovar u periodu od 1990. do leta 1991. godine, kao i nakon njegovog pada, za navodnu pomoć i podršku u izvršenju zločina na Ovčari. Međutim, Dokmanovićeva odgovornost nikada nije dokazana, jer je on preminuo u Pritvorskoj jedinici u Sheveningenu 28. juna 1998. godine.

Na Tribunalovoj „mapi zločina“, za grad Vukovar vezuju se još četiri predmeta i petorica optuženih: Slobodan Milošević, Vojislav Šešelj, Jovica Stanišić, Franko Simatović i Goran Hadžić. Zločini za koje su oni bili optuženi ili se još uvek terete su, između ostalog, ubistva građana/ki nesrpske nacionalnosti u Vukovaru, teranje na prisilan rad u zatočeničkim objektima ili kućnom pritvoru, deportacija i prisilno premeštanje hiljade stanovnika iz Vukovara u Srbiju, namerno uništavanje stambenih objekata i druge javne i privatne imovine, kulturnih ustanova, istorijskih spomenika i verskih objekata.

Postupak protiv Miloševića je okončan bez presude, jer je preminuo za vreme suđenja. U predmetima Stanišića i Simatovića postupci su još uvek u toku, pa prostor za dokazivanje njihove krivice za zločine u Vukovaru i dalje postoji. Goran Hadžić je pred Međunarodnim sudom za ratne zločine optužen za zločine protiv čovečnosti. Uhapšen je 20. jula 2011. godine u selu Krušedol na Fruškoj gori. Preminuo je 12. jula 2016. godine u Urgentnom centru u Novom Sadu.

SUĐENJA PRED VEĆEM ZA RATNE ZLOČINE OKRUŽNOG SUDA U BEOGRADU

SPECIJALNI SUD

Zločin na Ovčari

Nakon 87 dana opsade Vukovara, tokom koje su stanovnici meseci proveli u podrumima i skloništima, a danima nisu imali struju, vodu, hranu i telefonske veze sa svetom, JNA je 18. novembra ušla u razrušeni grad. Ogromna većina stanovništva nesrpske nacionalnosti je proterana. Poslednjih dana opsade, više stotina ljudi potražilo je utočište u vukovarskoj bolnici, koja je blizu gradskog centra, verujući da će bolnica biti evakuisana u prisustvu međunarodnih posmatrača. Dva dana nakon pada Vukovara, vojnici JNA su ispred bolnice izvršili selekciju zatočenika. Muškarce su odvojili, ukrcali u autobuse i odvezli u kasarnu JNA.

Tamo su ih srpske snage, sačinjene od pripadnika Teritorijalne odbrane i dobrovoljačkih jedinica, ponižavale i pretile im. Zatočenici su potom prevezeni na poljoprivredno dobro Ovčara, oko četiri kilometra južno od Vukovara, gde su prvo pretučeni, a potom u grupama od 10 do 20 osoba odvezeni do jaruge u pravcu Grabova i streljani. Leševi žrtava buldožerom su bili pokopani u masovnu grobnicu. Iz grobnice su 1996. godine ekshumirana identifikovana tela 194 žrtve.

Veće za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu, formirano 2003. godine, sudi za krivična dela protiv međunarodnog humanitarnog prava. Svega pet meseci nakon osnivanja, u martu 2004. godine, Veće je pokrenulo postupak za zločine počinjene na Ovčari, protiv 18 pripadnika Teritorijalne odbrane Vukovara i dobrovoljačke jedinice "Leva supoderica", koje su bile u sastavu tadašnje JNA. Optuženi se terete da su od popodnevničkih časova 20. novembra do ranih jutarnjih sati sledećeg dana nečovečno postupali prema ratnim zarobljenicima koji su prethodno položili oružje pripadnicima JNA. Vređali su zarobljenike, telesno ih povređivali i na kraju ubili njih dve stotine, od kojih je 194 identifikovano. Prema presudi koju je u predmetu "Ovčara" sudsko veće pod predsedavanjem sudije Veska Krstajića izreklo 12. decembra 2005, optuženi su osuđeni na kazne od pet do 20 godina zatvora. Dvojica optuženih su oslobođeni krivice. Ipak, Vrhovni sud Srbije je 14. 12. 2006. doneo odluku kojom je prvostepena presuda poništena, a suđenje je nastavljeno marta 2007. godine. Srpska policija je 2008. godine uhapsila Milorada Pejića zbog sumnje da je saučestvovao u zločinima u Ovčari.

U ponovljenom postupku 2009. , prvooptuženi i nekadašnji zapovednik Teritorijalne odbrane Vukovara Miloljub Vujović osuđen je na 20 godina zatvora. Istu zatvorsku kaznu dobili su i drugooptuženi Stanko Vujanović, Predrag Milojević, Đorđe Šošić, Miroslav Đanković, Ivan Atanasijević i Saša Radak. Milan Lančuzanin i Predrag Dragović koji su u prvom postupku osuđeni na po 20 godina zatvora, u ponovljenom postupku osuđeni su na 6, odnosno 5 godina zatvora. Milan Vojinović je osuđen na 15 godina zatvora, Jovica Perić na 13, a Goran Mugoša na pet godina. Jedina žena među optuženima, Nada Kalaba, kao i u prvom postupku osuđena je na devet godina zatvora. Optužbe su oslobođeni Vujo Zlatar, Predrag Madžarac, Marko Ljuboja i Slobodan Krstić, kao i Milorad Pejić.

Zločin u Lovasu

Masakr u Lovasu je zločin protiv Hrvata i pripadnika/ca drugih nacionalnosti u naselju Lovas u istočnoj Slavoniji koji su počinile srpske paravojne formacije za vreme rata u Hrvatskoj. Srpske paravojne formacije su izvršile masovno ubistvo 10. oktobra. 1991. godine. , neposredno pošto su to selo zauzele snage JNA i srpske paravojne formacije i kada su ubijene 22 osobe, a do 18. oktobra ubijene su još 23 osobe u improvizovanim zatvorima. Osam dana kasnije su pripadnici srpskih paravojnih formacija naterale grupu od 51 stanovnika Lovasa da uđu u minsko polje i tako ga „očiste“, tom prilikom su poginule 22 osobe dok je u sporadičnim incidentima stradalo još troje civila. Ubistva su se nastavila do 20. oktobra kada su srpske paravojne formacije zamenile redovne jedinice JNA. Međutim, nakon povlačenja JNA i povratka paravojnih formacija, stanovništvo je 24. decembra odlučilo da napusti Lovas, računa se da je u Lovasu u tom periodu poginulo najmanje 70 civila.

Viši sud u Beogradu je 2007. godine podigao optužnicu za zločine u Lovasu. Tužilaštvo tereti 14 optuženih da su, kao pripadnici JNA, lokalne teritorijalne vlasti i paravojne formacije „ Dušan Silni“ lišili života 70 osoba. Optuženi su Ljuban Devetak, Milan Devčić, Milan Radojčić, Željko Krnjajić, Miograg Dimitrijević, Darko Perić, Radovan Vlajković, Radislav Josipović, Jovan Dimitrijević, Saša Stojanović, Dragan Bačić, Zoran Kosijer, Petronije Stevanović i Aleksandar Nikolaidis. Optuženi se terete da su kao pripadnici lokalne civilno-vojne vlasti, Teritorijalne odbrane potčinjene tadašnjoj JNA i paravojne dobrovoljačke oružane snage „Dušan Silni“ saučestvovala u izvršenju napada na Lovas, iako su znali da u naselju nema hrvatskih oružanih snaga koje bi pružile otpor i branile selo, a po uslasku u selo nekontrolisano i nasumično otvarali vatru iz pušaka, bacali bombe u dvorišta, na kuće, u podruma i druge prostirije, pojedine zatečene civile ubijali, što je za posledicu imalo uništenje i oštećenje civilnih stambenih i drugih objekata i smrt civila; da su nesrpsko, pretežno hrvatsko stanovništvo, izložili ponižavajućim, diskriminirajućim postupcima, naređivali protivpravna privođenja, zatvaranja i saslušanja civilnih osoba, kao i mučenja.

Za ove zločine, postupak je još uvek u toku, jer je Apelacioni sud ukinuo osuđujuću presudu višeg suda i vratio postupak na ponovno suđenje.

Žene u crnom su pratile suđenje za zločin u Lovasu od aprila 2008. - juna 2013. godine, pružajući tako emotivnu, moralnu i političku podršku porodicama žrtava i preživelim.

Ukupno smo na suđenju za zločine u Lovasu provele 125 dana.

Sve izveštaje o ovim sudskim postupcima možete da pronađete na sajtu Žena u crnom.

Zločin u Sotinu

Tokom rata u selu Sotin su ubijene 64 osobe. Jugoslovenska narodna armija i srpske snage tri meseca su držale Vukovar pod opsadom 1991. godine, nakon što je Hrvatska proglasila nezavisnost, a na hiljade nesrba je proterano nakon zauzimanja grada.

Specijalni sud u Beogradu je 2015. godine. osudio Dragana Mitrovića i Žarka Miloševića na 15 i devet godina zatvora za ubistva 16 civila u selu Sotin kod Vukovara u periodu od oktobra do decembra 1991. godine. Sud je utvrdio da su Milošević i Mitrović ubili 13 hrvatskih civila 27. decembra 1991. godine. Civili su okupljeni u centru sela, zatim stavljeni na kamione, odvedeni u polje izvan Sotina i ubijeni. Njihova tela su pronađena 22 godine kasnije u masovnoj grobnici kod Sotina. Oni su osuđeni i za ubistvo dva hrvatska civila u oktobru 1991. godine u blizini reke Dunav kod Sotina, kao i za ubistvo još jednog čoveka čije telo nikada nije pronađeno. Milošević je sa tužilaštvom sklopio sporazum o priznanju krivice i osuđen je na devet godina zatvora, u zamenu za informacije o slučaju i svedočenje na sudu. Druga trojica optuženih - Dragan Lončar, Mirko Opačić i Miroslav Milinković, takođe pripadnici srpskih snaga u Hrvatskoj - oslobođeni su optužbi zbog nedostatka dokaza.

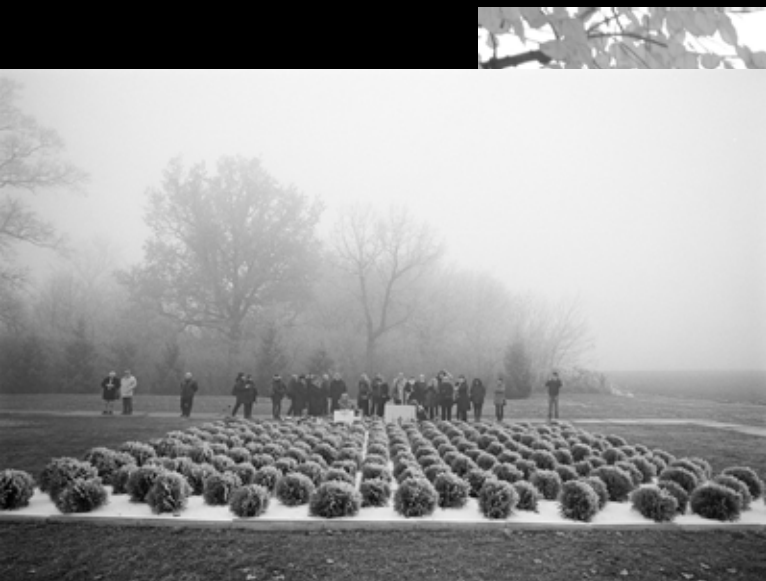
Žene u crnom su pratile suđenje za zločin u Sotinu od februara 2015 do juna 2015. godine, pružajući tako emotivnu, moralnu i političku podršku porodicama žrtava i preživelim.

Ukupno smo na suđenju za zločine u Sotinu provele 14 dana.

Sve izveštaje o ovim sudskim postupcima možete da pronađete na sajtu Žena u crnom.

ŽENE U CRNOM I VUKOVAR

NEŠTO SASVIM LIČNO

SMRKLO SE NAD VUKOVAROM

Ako ste pre poslednjeg rata (Trećeg) posetili Vukovar, verovatno niste zaboravili kako je ovaj gradić nekada izgledao. Kada smo jednog poznoprolećnog popodneva, putujući za suncem, stigli u varoš na Vuki, pitomina okoliša odslikavala se u njemu i penila čašama vina, domaćeg. Dunav se zlatio, u vazduhu ste mogli da osetite kako miriše proleće, a rane muškatle kipele su raznobojno u velikim saksijama na platou ispred dvorca grofa Eloa, iz koga su izlazili tek venčani parovi. Prošetali smo centrom, prošli dugom ulicom zasvodnjenom baroknim lukovima, skrenuli ka pravoslavnoj crkvi. Fotografisali su nas kako gledamo rode koje su svijale gnezdo na obližnjim dimnjacima.

U Vukovar je često i rado, lutajući ravnicom, navraćao Mika Antić. Uvek se vraćao Dunavu, staroj ribarskoj konobi "Tri vrške", dobrom vinu iz okolnih vinograda. Jedne noći, pričaju očevici, zapisao je na stolnjaku pesmu posvećenu toj kafani i najbrojnijoj naciji kojoj je, prema sopstvenom priznanju, pripadao pijanicama: „Tri vrške je u Vukovaru/ Dunav pun neba teče / tu mesec krišom pije / kraj šanka svako veče. Tri vrške u Vukovaru / konoba na kraju sveta / tu onaj ko sebe traži / samom sebi smeta...”

Sudeći po onom sto pričaju na televiziji i pišu u novinama, taj Vukovar koji pamtim, u koji je dolazio Mika Antić, bio je materijalizacija iskonskog zla i kao takav je morao da nestane sa lica zemlje. U to nas nevešto, pogađajući, ako su srećne ruke, svaki treći padež, obaveštavaju novi heroji TV ekrana. U Gradu koji je oslobođen skoro od svih oblika života, počinje veštačko potvrđivanje prava na osvojeno tlo. Pravo je nepostojeće i utoliko je postupak dokazivanja mučniji i prostačkiji.

Reporteri koji, nabreknutih vratnih žila, svoje izveštaje iz Vukovara, grada koga nema, počinju sa: "Ovde se slovo S piše velikim slovom, kao Srbija, kao sloboda", tendenciozni režiseri koji mogućom himnom "Bože pravde" nedvosmisleno određuju kome pripadaju vučedolske golubice, samo su glasnogovornici, najčešće polupismeni, intelektualaca koji smatraju da je Vukovar „simbol svekoličke obnove sveukupnog srpskog naroda". U to ime, porušeni su barokni stubovi, simbol prošlosti i grada "koji će se pamtiti po zlu", da bi bili zamenjeni neovizantijskim formama novog Vukovara" u kome se može živeti srećno". A definicija sreće novog vukovarskog doba možda bi se mogla naći u atmosferi ovogodišnje svetosavkse proslave u ovom gradu. U slavu najvećeg srpskog prosvetitelja ushićene pevačice raspletenih kosa i razdrljenih dekoltea promuklo su pevale "Zovi samo zovi", blaženo se smeškajući, dok ih je pijana publika, na ulazu razoružana, drpala, u odloženom televizijskom prenosu. Znoj, sperma i suze koje ste gotovo mogli osetiti sa ekrana, s kojima je položena tapija na osvojenu zemlju, skandiranje u ritmu sa podignuta tri prsta, parabola je sudbine ovoga grada, kao što je sam Vukovar postao parabola naših razvaljenih života.

Miroslav Mika Antić, negde daleko na nebesima, mora biti da je na granici smeha i plača. Ne zna se šta bi na sve ovo rekao Sveti Sava, da može da vidi svoje stado. Smrklo nad Vukovarom.

Pančevo, Januar 1992.

ILDIKO ERDEI

Žene u crnom

Beograd, Jug Bogdanova 18
email: stasazen@eunet.yu

tel/fax 011 2623225
www.zeneucrnem.org

PETNAEST GODINA OD ZLOČINA U VUKOVARU

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

Sa tugom i osećanjem posramljenosti sećamo se tragedije Vukovara, koja je svoju kulminaciju doživela upravo pre 15 godina. Sećamo se prvoga u nizu velikih i neoprostivih zločina koji su počinjeni u naše ime. Sećamo se znajući da je zlo krenulo iz Beograda.

Zločinačka tzv. JNA je 3. novembra 1991. zajedno sa Arkanovim „Tigrovima“, Šešeljevim dobrovoljcima i drugim srpskim fašistima krenula u ofanzivu na Vukovar. Obični građani Beograda su ispratili cvećem one koji su od Vukovara napravili još jedan Staljingrad. Neka njihova deca, nažalost, i danas po stadionima širom Srbije urlaju „Nož, žica, Srebrenica“.

Najodgovorniji iz JNA za stradanje Vukovara, Života Panić i Blagoje Adžić, bezbedni, uživaju generalske penzije. Čelnici Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije koje je regrutovalo dobrovoljce za Vukovar, Radmilo Bogdanović i Zoran Sokolović, takođe nisu kažnjeni. U javnom mnjenju dominira težnja da se vukovarski zločin prepusti istorijskom zaboravu.

Mi, Žene u crnom, koje smo od samog početka ratnog nasilja ukazivale na zločinački karakter Miloševićevog režima, vođstva Srpske pravoslavne crkve i velikosrpskih ideologa iz SANU, aktivno se suprotstavljamo toj dominantnoj tendenciji.

Podsećamo srpsku javnost kako je ćutanje o zločinu i samo zločinačko, jer priziva nove zločine i nove ratove.

Ponavljamo da je za nas, kao i za sve demokratski opredeljene građanke i građane Srbije, neprihvatljivo svako relativizovanje zločina, a naročito njihovo opravdavanje i slavljenje.

Porodicama žrtava agresije na Vukovar poručujemo:

OPROSTITE NAM!

Učinićemo sve što je u našoj moći da istina o zločinu počinjenom u Vukovaru i uopšte u ratovima 1991. – 1999. dopre do svesti javnosti u Srbiji i da se svi odgovorni za zločine protiv mira i čovečnosti privedu pravdi i kazne po zakonu.

U znak poštovanja seni poginulih i kao izraz našeg priznavanja odgovornosti za zločin počinjen u naše ime delegacija žena u crnom iz Beograda i dvadesetak drugih gradova iz cele Srbije posetiće 18. novembra 2006. godine mesto zločina, polažemo venac sa natpisom „Oprostite nam, Žene u crnom, Srbija“, kako bismo zamolile za oprostaj i potvrdile nameru da vukovarski zločin ne bude prepušten istorijskom relativizovanju i zaboravu.

Beograd, 17. 11. 2006.

Žene u crnom - Beograd

GODIŠNJICA ZLOČINA U VUKOVARU

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

Sa tugom i osećanjem posramljenosti sećamo se tragedije Vukovara, koja je svoju kulminaciju doživela upravo pre 16 godina. Sećamo se prvoga u nizu velikih i neoprostivih zločina koji su počinjeni u naše ime. Ponavljamo kao i pre 16 godina: zločin je organizovan u Beogradu.

Zločinačka tzv. JNA je 3. novembra 1991. zajedno sa Arkanovim „Tigrovima“, Šešeljevim dobrovoljcima i drugim srpskim fašistima krenula u ofanzivu na Vukovar. Nažalost, tada su obični ljudi iz Beograda ispraćali cvećem one koji su od Vukovara napravili zgarište. Nažalost, deca onih koji su smišljali, podstrekavali i izvršili zločine danas po stadionima širom Srbije urlaju „Nož, žica, Srebrenica“.

Najodgovorniji iz JNA za stradanje Vukovara, bezbedni, uživaju generalske penzije a neki i politički azil. Pojedinci su u Hagu samo simbolički osuđeni, a jedan je čak i oslobođen od odgovornosti. Čelnici Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije koje je regrutovalo dobrovoljce za Vukovar takođe nisu kažnjeni. U javnom mnjenju dominira težnja da se vukovarski zločin prepusti istorijskom zaboravu.

I ovom prilikom podsećamo javnost u Srbiji da ćutanje o zločinu priziva nove zločine i nove ratove.

Mi, Žene u crnom, koje smo od samog početka ratnog nasilja ukazivale na zločinački karakter Miloševićevog režima, vođstva Srpske pravoslavne crkve i velikosrpskih ideologa iz SANU, aktivno se suprotstavljamo toj dominantnoj tendenciji.

Ponavljamo da je za nas, kao i za sve demokratski opredeljene građanke i građane Srbije, neprihvatljivo svako relativizovanje zločina, a naročito njihovo opravdavanje i slavljenje.

Učinićemo sve što je u našoj moći da istina o zločinu počinjenom u Vukovaru i uopšte u ratovima 1991. – 1999. dopre do svesti u srpskoj javnosti i da se svi odgovorni za zločine protiv mira i čovečnosti privedu pravdi i kazne po zakonu.

Beograd, 16. 11. 2007.

Žene u crnom – Beograd

Žene u crnom

Beograd, Jug Bogdanova 18

email: stasazen@eunet.yu

tel/fax 011 2623225

www.zeneucrnem.org

GODIŠNJICA ZLOČINA U VUKOVARU

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

Sa tugom i osećanjem posramljenosti sećamo se tragedije Vukovara, koja je svoju kulminaciju doživela upravo pre 17 godina. Sećamo se prvoga u nizu velikih i neoprostivih zločina koji su počinjeni u naše ime. Još jednom kažemo, kao što smo govorile i tada: zločin je organizovan u Beogradu.

Zločinačka tzv. JNA je 3. novembra 1991. zajedno sa Arkanovim „Tigrovima“, Šešeljevim dobrovoljcima i drugim srpskim fašistima krenula u ofanzivu na Vukovar. Nažalost, tada su obični ljudi iz Beograda ispraćali cvećem one koji su od Vukovara napravili zgarište. Nažalost, i danas ima mnogo onih koji ne žele da se suoče s tim tamnim delovima naše nedavne istorije.

Najodgovorniji iz JNA za stradanje Vukovara, bezbedni, uživaju generalske penzije a neki i politički azil. Pojedinci su u Hagu samo simbolički osuđeni, a jedan je čak i oslobođen od odgovornosti. Čelnici Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije koje je regrutovalo dobrovoljce za Vukovar takođe nisu kažnjeni. U javnom mnjenju dominira težnja da se vukovarski zločin prepusti istorijskom zaboravu.

I ovom prilikom podsećamo javnost u Srbiji da ćutanje o zločinu priziva nove zločine i nove ratove.

Mi, Žene u crnom, koje smo od samog početka ratnog nasilja ukazivale na zločinački karakter Miloševićevog režima, vođstva Srpske pravoslavne crkve i velikosrpskih ideologa iz SANU, aktivno se suprotstavljamo toj dominantnoj tendenciji.

Ponavljamo da je za nas, kao i za sve demokratski opredeljene građanke i građane Srbije, neprihvatljivo svako relativizovanje zločina, a naročito njihovo opravdavanje i slavljenje.

Učinićemo sve što je u našoj moći da istina o zločinu počinjenom u Vukovaru i uopšte u ratovima 1991. – 1999. dopre do svesti u srpskoj javnosti i da se svi odgovorni za zločine protiv mira i čovečnosti privedu pravdi i kazne po zakonu.

Beograd, 17. 11. 2008.

Žene u crnom – Beograd
Mreža Žena u crnom Srbije

Da ne zaboravimo zločin u Vukovaru

Saopštenje povodom 18 godišnjice tragedije Vukovara

Ovih dana navršava se 18 godina od vukovarske tragedije.

U znak poštovanja prema žrtvama agresije na Vukovar, saosećanja i solidarnosti sa njihovim porodicama, aktivistkinje Mreže Žena u crnom Srbije (Beograda, Pančeva, Šapca, Kruševca, Leskovca, Vlasotinca, Dimitrovgrada), kao i aktivistkinje i aktivisti Fonda za humanitarno pravo i Inicijative mladih za ljudska prava, posetiće 19. novembra mesta zločina počinjenih u naše ime.

To je naša moralna obaveza prema žrtvama zločina počinjenih u naše ime, kao i građanska odgovornost u izgradnji pravednog mira u celoj regiji.

Ovom prilikom podsećamo samo na par činjenica:

- Zločinačka JNA je 3. novembra 1991. zajedno sa Arkanovim „Tigrovima“, Šešeljevim dobrovoljcima i drugim srpskim fašistima krenula u ofanzivu na Vukovar a 18. novembra Vukovar, lepi barokni grad pretvoren je u zgarište;
- Nikada nećemo zaboraviti da su obični ljudi iz Beograda cvećem ispraćali tenkove koji su išli u osvajanje i razarenje Vukovara. Taj sramotni čin je saučesništvo sa jednim od najstrašnijih zločina;
- Najodgovorniji iz JNA, kao i čelnici Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije nikada nisu kažnjeni, dok je Haški tribunal oslobodio Miroslava Radića.

U javnom mnjenju u Srbiji vukovarski zločin je prepušten istorijskom zaboravu. Nastavićemo da se zalažemo da istina o zločinu počinjenom u Vukovaru postane javna činjenica u srpskoj javnosti. Smatramo da bez suočavanja sa zločinačkom prošlošću u Srbiji nije moguće postići pravedan mir, stabilnost i dobrosusedski odnosi na Balkanu.

Žene u crnom
Beograd, 18. novembar 2009.

Žene u crnom

Beograd, Jug Bogdanova 18
email: stasazen@eunet.yu

tel/fax 011 2623225
www.zeneucrnem.org

**Sve odgovorne za zločine u Vukovaru pred sud -
pomirenje mora da bude praćeno odgovornošću**

Žene u crnom povodom 19 godina od zločina u Vukovaru

Dana 18. novembra 2010. godine navršava se devetnaest godina od pada Vukovara, posle opsade duge 87 dana. Dana 20. novembra 1991. Godine, nakon pada grada, komanda JNA je predala dobrovoljcima i teritorijalcima više od 200 zarobljenika i civila hrvatske nacionalnosti iz vukovarske bolnice, koji su ubijeni na poljoprivrednom dobru Ovčara.

Osim neposrednih izvršilaca, pred lice pravde nisu izvedeni njihovi pretpostavljeni, oficiri bivše JNA. Presuda MKSJ „Vukovarskoj trojci“, Miletu Mrkšiću, Veselinu Šljivančaninu i Miroslavu Radiću značajno je doprinela minimiziranju uloge bivše JNA, pa do danas nije rasvetljena uloga JNA u napadu na Vukovar.

Predsednik Tadić, koji je odlaskom u Vukovar i izvinjenjem žrtvama napravio prvi korak ka pomirenju, mora da nastavi ovu politiku jasnim otklonom od nacionalističkog diskursa i konkretnim koracima, pre svega iznošenjem pune istine o zločinima počinjenim u ime srpskog naroda. Vlast u Srbiji, kako bi pokazala da se zaista, a ne samo deklarativno, zalaže za evropske vrednosti, ima obavezu da obezbedi pravo na istinu, pravo na pravdu i pravo na odštetu.

Tražimo od predstavnika/ca države Srbije da:

- **Utvrde punu istinu o nestalima** otvaranjem arhiva Vojske Srbije, koja ima najpouzdanije podatke o nestalima i **da otkriju grobnice hrvatskih žrtava u Srbiji.**
- **Utvrde odgovornost vrha bivše JNA za agresiju na Hrvatsku i da pokrenu sudske postupke za zločin urbicida u Vukovaru**, jer odgovornost civilnog i vojnog vrha Srbije i SFRJ za rušenje Vukovara nikada nije ispitana.
- **Pokrenu sudske postupke za osnivanje logora i za ubijanje i mučenje hrvatskih civila i vojnika u logorima u Stajićevu, Begejcima, S. Mitrovici, Aleksincu, Nišu i Beogradu.** Od jeseni 91; nakon pada Vukovara, kroz pomenute i druge logore u Srbiji, prošle su hiljade i hiljade vukovarskih civila i vojnika, dok Srbija još uvek negira postojanje logora iako o tome postoje brojna svedočanstva.
- **Postave spomen ploče na mestima logora u Stajićevu i Begejcima** (kod Zrenjanina), i da organizuju i podrže druge vidove simboličkih reparacija žrtvama i njihovim porodicama.
- **Preispitaju stavove o ratovima devedesetih godina XX veka i o odgovornosti Srbije u njima** – istina o tim zbivanjima mora postati deo zvaničnog obrazovnog sistema i neporeciva istorijska istina u cilju promene moralnog poretka, vrednosnog sistema, kulturnih obrazaca.

Povodom devetnaestogodišnjice zločina u Vukovaru, Žene u crnom će 19. novembra, zajedno sa članicama i članovima porodica žrtava i građankama i građanima Vukovara, prisustvovati obeležavanju godišnjice zločina.

Beograd, 18. 11. 2010.

Žene u crnom

Beograd, Jug Bogdanova 18 tel/fax 011 2623225
email: zeneucrn@gmail.com www.zeneucrn.org

Dvadeset godina od zločina u Lovasu

Saopštenje

Mirovna grupa Žene u crnom podseća javnost da se navršava punih 20 godina od počinjenog ratnog zločina u selu Lovas, u Republici Hrvatskoj, koji su sproveli pripadnici agresorske JNA, uz pomoć teritorijalne odbrane, lokalne civilno-vojne vlasti i dobrovoljačke jedinice „Dušan Silni. U periodu od 10. Do 18. oktobra, kao deo organizovanog zločina koji je tada sprovodio režim Slobodana Miloševića, ubijeno je ukupno 70 osoba.

Pred Većem za ratne zločine Specijalnog suda u Beogradu, u aprilu 2008. godine počelo je suđenje za ratni zločin nad civilima koje su pripadnici JNA uveli u minsko polje. Takođe, u optužbi stoje i mučenja i ubistva hrvatskih civila, kao i protivzakonito zatvaranje i teranje na prisilni rad.

Za ratne zločine protiv civila u Lovasu, optuženi su Ljuban Devetak, Milan Devčić, Milan Radojčić, Željko Krnjajić, Miodrag Dimitrijević, Darko Perić, Radovan Vlajković, Radisav Josipović, Jovan Dimitrijević, Saša Stojanović, Dragan Bačić, Zoran Kosjer, Petronije Stevanović i Aleksandar Nikolaidisu.

Iskreno se nadamo da će svi odgovorni za zločine u Lovasu, ne samo puki izvršioci, nego i planeri i naredbodavci ovog, ali i drugih zločina, biti kažnjeni.

Dana 18. oktobra 2011. godine Žene u crnom će prisustvovati komemoraciji/obeležavanju godišnjice zločina.

U Beogradu, 18. 10. 2011.

Žene u crnom

Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru

Dana 18. novembra 2011. godine, navršava se dvadeset godina od pada Vukovara. Tokom agresije na Hrvatsku, JNA i paravojne formacije su opsedale grad Vukovar 87 dana, granatirajući ga sa kopna, Dunava i iz vazduha. Ubijeno je više 1000 civila, ranjeno je više od 25000 ljudi, dok je više hiljada bolesnih i ranjenih zarobljenika i zarobljenica prošlo kroz logore u Srbiji.

Podsećamo javnost u Srbiji i predstavnike/ce državnih institucija da proces suočavanja sa prošlošću mora da počiva na jasno utvrđenoj odgovornosti i na ispunjavanju obaveza koje iz te odgovornosti proizilaze. Uprkos frazama, u praksi je drugačije:

- Presuda MKSJ „Vukovarskoj trojci“ značajno je doprinela minimiziranju uloge bivše JNA u napadu na Vukovar.
- Suđenje za ubistvo više od 200 zarobljenika i civila hrvatske nacionalnosti, koji su odvedeni iz vukovarske bolnice i ubijeni na poljoprivrednom dobru Ovčara, u Veću za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu, završeno je sramnim presudama.
- Krivična prijava o logorima koji su postojali u Srbiji tokom devedesetih godina nalazi se u Tužilaštvu za ratne zločine od maja 2008. godine, a da istražni postupak još uvek nije pokrenut.

Tražimo od nadležnih državnih institucija da:

- **Utvrde odgovornost vrha bivše JNA za agresiju na Hrvatsku i pokrenu sudske postupke za zločin urbicida u Vukovaru.**
- **Utvrde punu istinu o nestalima otvaranjem arhiva Vojske Srbije i otkriju grobnice hrvatskih žrtava u Srbiji.**
- **Pokrenu sudske postupke za osnivanje logora i za ubijanje i mučenje hrvatskih civila i vojnika u logorima u Stajićevu, Begejcima, Sr. Mitrovici, Aleksincu, Nišu i Beogradu.**
- **Da uvaži zahtev Žena u crnom i Art klinike, koji je potpisalo više od 30 organizacija civilnog društva, za postavljanje spomen ploča na mestima logora u Stajićevu i Begejcima i podrže druge vidove simboličkih reparacija žrtvama i njihovim porodicama.**
- **Preispitaju stavove o ratovima devedesetih godina XX veka i o odgovornosti Srbije u njima** – istina o tim zbivanjima mora postati deo zvaničnog obrazovnog sistema i neporeciva istorijska istina u cilju promene moralnog poretka, vrednosnog sistema, kulturnih obrazaca.

Povodom dvadesetogodišnjice zločina u Vukovaru, Žene u crnom i Art klinika će 18. novembra, u 18:00 časova, organizovati mirovnu akciju, u crnini i ćutanju, na Trgu Republike u Beogradu. Sledećeg dana, 19. novembra, zajedno sa članicama i članovima porodica žrtava i građankama i građanima Vukovara, prisustvovaćemo obeležavanju godišnjice zločina.

Beograd, 17. 11. 2011. godine

Žene u crnom

Beograd, Jug Bogdanova 18 tel/fax 011 2623225
email: zeneucrn@gmail.com www.zeneucrn.org

Zločin u Lovasu posle 21 godine

Saopštenje

Dana 18. oktobra 2012. predstavnice i predstavnici Žene u crnom će prisustvovati kome-moraciji i obeležavanju godišnjice zločina u Lovasu 1991.

Mirovna grupa Žene u crnom podseća da se tog dana navršava 21 godina od ratnog zločina u selu Lovas, u Republici Hrvatskoj, čiji su izvršioci pripadnici agresorske JNA, uz pomoć pripadnika Teritorijalne odbrane, lokalne civilno-vojne vlasti, paravojnih jedinica „Dušan Silni“ i „Beli orlovi“. Od 10. do 18. oktobra, kao deo organizovanog zločina režima Slobodana Miloševića u selu je ubijeno 70 osoba.

Sudsko veće Specijalnog suda u Beogradu osudilo je 26. juna na 128 godina zatvora četrnaestoricu pripadnika bivše JNA, Teritorijalne odbrane i paravojne formacije „Dušan Silni“, zbog ubistva najmanje 70 hrvatskih civila u selu Lovas 1991. godine. Tužilaštvo za ratne zločine je tražilo 160 godina zatvora.

Prema rečima predsedavajućeg sudije Olivera Anđelković, dokazana je većina navoda optužnice. Preživeli su svedočili da su 18. oktobra '91. godine pripadnici samoproklamovane lokalne vlasti grupu Hrvata naterali u minsko polje da ga razminiraju. U eksplozijama su poginula 22 civila. U mesecima terora u ovom pograničnom selu, većinsko hrvatsko stanovništvo moralo je da nosi bele trake oko ruke, mučeno je i prebijano, primoravano na rad i sakupljanje leševa sunarodnika. Neki su odvedeni u koncentracione logore u Srbiji. Visoki oficiri tadašnje JNA, pod čijom je komandom izvršen ovaj zločin nisu optuženi. Time je iskrvljen karakter rata u Hrvatskoj, smatraju Žene u crnom. To je bio agresorski, zločinački poduhvat jedinica JNA, paravojnika iz Srbije i teritorijalaca, jer je tokom suđenja dokazano da nije bilo oružanog otpora stanovnika Lovasa.

Suđenje za zločine u Lovasu počelo je 17. aprila 2008. godine. Saslušana su 194 svedoka, koji su, prema navodima Tužilaštva, zajedno sa članovima sudskog veća, bili izloženi brojnim pritiscima. Žene u crnom i rodbina žrtava su razočarani, jer je sud kao olakšavajuće okolnosti za optužene navodio da je „oženjen“, „otac troje dece“, „nije osuđivan“, „iako bolestan uredno se odazivao pozivu za suđenje“.

Presudom je po ko zna koji put pogrešno interpretiran karakter sukoba na području bivše SFRJ: relativizovana je odgovornost združenog zločinačkog poduhvata u kome je učestvovala JNA, vojska svih republika SFRJ koja je u ime Srbije napala drugu republiku SFRJ.

Žene u crnom takodje žele da podsete da, iako se nekoliko puta pozvala na uverljivo i verodostojno svedočenje Snežane Krizmanić, sutkinja nije optuženog Aleksandra Nikolaidisa osudila za silovanje Krizmanić. Ovo je još jednom pokazalo neosetljivost pravnog sistema za zločine nad ženama u ratu.

U Beogradu, 17. 10. 2012.

Žene u crnom

Žene u crnom

Beograd, Jug Bogdanova 18

tel/fax 011 2623225

email: zeneucrn@gmail.com www.zeneucrn.org

Zahtev za postavljanje spomen ploča hrvatskim zarobljenicima u bivšim koncentracionim logorima Begejcima i Stajićevu

Organizacija Žena u crnom i Art Klinika obratile su se i ove godine odbornicima i odbornicama Skupštine opštine Zrenjanin i Žitište i članovima i članicama Komisije za utvrđivanje naziva trgova i ulica, od kojih je traženo da podrže zahtev za postavljanje spomen ploča na mestima logora Stajićevo i Begejci. Time je ponovljena višegodišnja inicijativa da se na primeren način obeleže mesta mučenja i stradanja hrvatskih ratnih zarobljenika i civila u koncentracionim logorima Begejci i Stajićevo, koji se nalaze na teritoriji Grada Zrenjanina i Žitišta. Taj su zahtev u više navrata upućivale porodice žrtava, udruženja preživelih logoraša, kao i brojne organizacije civilnog društva iz Srbije, među kojima i Žene u crnom. Zahtev je odbijan pod neopravdanim izgovorima, koji sasvim sigurno nisu u skladu sa deklarativnim evropskim i demokratskim opredeljenjima Zrenjanina i Žitišta.

Postavljanjem spomen ploče na mestima gde su bili logori Stajićevo i Begejci doprineli bismo jačanju procesa mira i poverenja na području bivše Jugoslavije.

Nažalost, više puta ponovljene sramotne izjave predsednika Srbije o „srpskom Vukovaru“ podrivaju ionako krhke odnose stabilnosti u regionu, a pre svega, vređaju dostojanstvo žrtava srpske agresije na Vukovar.

Postavljanjem spomen ploče obezbedila simbolička (ali višestruko važna) reparacija žrtvama tih logora i njihovim porodicama. Postavljanje spomen ploča bilo značajan korak na planu oslobađanja naše zemlje od tereta koje su ostavili ratovi 90-ih godina, u kojima je JNA pod kontrolom režima S. Miloševića, uz srpske paravojne formacije počinila stravične zločine.

Zločini su činjeni i na drugim stranama. Međutim, mi se moramo suočiti sa zločinima koji su počinjeni u naše ime. Na njima je da se suočavaju sa zločinima koji su počinjeni u njihovo ime. Bez tog suočavanja i bez utvrđivanja istine o tim zločinima, nema nade da će doći do promene moralnog poretka, vrednosnog sistema i kulturnih obrazaca. A bez te promene Srbija je osuđena na moralnu i svaku drugu propast.

Umesto tvrdokornog istrajavanja na poricanju zločina počinjenih u naše ime i relativizovanja nedavne prošlosti krajnje je vreme, vreme za početak priznanja odgovornosti za zločine: prema žrtvama zločina u koncentracionim logorima, prema građankama i građanima Srbije u čije su ime oni izvršeni, prema državi u kojoj živimo.

Ponavljamo: Postavljanje spomen ploča predstavljalo bi čin moralne i ljudske odgovornosti odbornica i odbornika Skupštine Grada Zrenjanina i Žitišta, kao i države Srbije.

Žene u crnom iz Beograda i Art klinika iz Novog Sada
Uz podršku 23 organizacija civilnog društva iz cele Srbije
Beograd/Novi Sad, 04. novembra 2012.

Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru

Povodom 21. godišnjice zločina u Vukovaru prisustvovaćemo 19. novembra sa članicama i članovima porodica žrtava kao i sa građankama i građanima Vukovara obeležavanju te godišnjice.

Vukovar je 1991. bio punih 87 dana pod opsadom JNA i paravojnih srpskih formacija. Ubijeno je više od 1.000 civila, ranjeno više od 25.000 ljudi, dok su hiljade bolesnih i ranjenih zarobljenika/ca odvedeni u logore u Srbiji.

Proces suočavanja sa prošlošću mora da počiva na jasno utvrđenoj odgovornosti i na ispunjavanju obaveza koje iz te odgovornosti proizilaze. Prvi bi se o tome trebao da izjasni predsednik Republike Srbije i da ličnim primerom pokaže da vodi Srbiju evropskim putem. Međutim, njegove izjave da je "Vukovar bio srpski grad" i da se u njega Hrvati sada "nemaju što vraćati" nisu u skladu s tom obavezom. U ime mira u regionu ponovo zahtevamo da se on izvini građankama i građanima Hrvatske, kao i svima koji su se protivili zločinačkoj politici režima S. Miloševića.

Suđenje za ubistvo više od dvesta zarobljenika i civila hrvatske nacionalnosti koji su streljani na poljoprivrednom dobru Ovčara završeno je u Veću za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu sramno niskim kaznama. Takođe, maja 2008. Tužilaštvu za ratne zločine u Beogradu podnesena je krivična prijava o logorima u Srbiji gde su tokom devedesetih godina držani ratni zarobljenici iz Vukovara. Istražni postupak u vezi s tom prijavom još nije započeo. To navodi na zaključak da se nastoji minimizirati uloga JNA u napadu na Vukovar. Na tom je tragu i presuda Haškog tribunala "Vukovarskoj trojci", koja je nesumnjivo doprinela minimiziranju uloge pomenute armije. Presuda Haškoj tribunalu Šljivančaninu i drugima predstavljala je ujedno i uvredu vukovarskih žrtava i njihovih preživelih srodnika/ca. Time je Haški tribunal duboko potkopao svoj kredibilitet, pokazavši da mu je više stalo do logike geostrateških interesa nego do istine i do pravde i zadovoljenja žrtvama i njihovim porodicama.

Svoj kredibilitet Tribunal je potkopao i presudom od 16. novembra kojom su od svake krivice za zločine počinjene 1995. u akciji "Oluja" pravosnažno oslobođeni optuženi Ante Gotovina i Mladen Markač. Na taj su način žrtve ratnih zločina počinjenih u toj akciji od strane hrvatskih oružanih snaga ostale bez elementarnog zadovoljenja. Primat geostrateških interesa nad istinom i pravdom još jednom se narugao žrtvama i njihovim porodicama.

Mi ostajemo privržene/i žrtvama rata nezavisno od njihove nacionalnosti, rase, vere i političkog opredeljenja. I dalje osećamo posebnu odgovornost za zločine počinjene u naše ime. Znamo da su zločini činjeni i sa drugih strana, ali svaki zločinac na jednak način zasluži kaznu primerenu težini počinjenog dela, kao što svaka žrtva zasluži saosećanje i solidarnost.

Stoga i dalje ostajemo pri našim zahtevima.

Od institucija Republike Srbije zahtevamo:

- utvrđivanje komandne i krivične odgovornosti vrha bivše JNA za zločine u Hrvatskoj i posebno za urbicid u Vukovaru.
- utvrđivanje pune istine o nestalima otvaranjem arhiva Vojske Srbije i grobnica hrvatskih žrtava na teritoriji Srbije.
- pokretanje sudskih postupaka protiv odgovornih za osnivanje logora i mučenje zarobljenika u logorima Stajićevo, Begejci, u Sremskoj Mitrovici, Aleksincu i Beogradu.
- uvažavanje zahteva Žena u crnom i Art klinike (uz podršku 23 organizacije civilnog društva) da se na mestima zločina u Stajićevu i Begejcima postave spomen-ploče i da se žrtvama i njihovim porodicama daju i drugi vidovi simboličke reparacije.

Od civilnog društva u Hrvatskoj očekujemo:

- da pojača svoje napore da se svi zločini počinjeni u "Oluji" i nakon nje na valjan način istraže, i da se identifikuju i pravično kazne njihovi naredbodavci i počinioци.

Mi ćemo u Srbiji pojačati svoje zalaganje za pravedno i primereno kažnjavanje svih počinilaca ratnih zločina sa srpske strane pred sudovima Republike Srbije.

Samo tako možemo da stvorimo pretpostavke za to da istina o zločinima počinjenima u ratovima devedesetih godina prošlog veka ne bude sahranjena zajedno sa žrtvama i da njihovi inspiratori, organizatori i izvršioci izbegnu svoju moralnu, političku i krivičnu odgovornost.

Beograd, 18. 11. 2012.

Žene u crnom

Žene u crnom

Beograd, Jug Bogdanova 18

tel/fax 011 2623225

email: zeneucrn@gmail.com

www.zeneucrn.org

Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru

Saopštenje

Povodom 22. godina od pada Vukovara, Žene u crnom će 18 novembra, od 18 do 19 časova na Trgu Republike u Beogradu, u crnini i ćutanju, obeležiti godišnjicu zločina počinjenih u tom gradu. 19. novembra otputovaćemo u Vukovar gde ćemo odati poštu žrtvama zajedno sa njihovim porodicama, kao i sa građankama i građanima Vukovara.

Vukovar je 1991. bio punih 87 dana pod opsadom JNA i paravojnih srpskih formacija. Ubijeno je više od 1. 000 civila, ranjeno više od 25. 000 ljudi, dok su hiljade bolesnih i ranjenih zarobljenika/ca odvedeni u logore u Srbiji.

I ove godine ponovo smo se obratile nadležnim institucijama (opštinama Zrenjanin i Žitište na kojima se nalazili logori) sa zahtevom da se na mestima stradanja i mučenja u logorima Stajićevo i Begejci postave spomen-ploče, što bi bio doprinos procesu poverenja i pomirenja, kao i uvažavanje dostojanstva žrtava tih logora i njihovih porodica.

Nažalost, ni ove godine naši zahtevi nisu uslišeni, što ukazuje na nedostatak političke volje moralne odgovornosti u odnosu na zločine počinjene naše ime.

I ovom prilikom ponavljamo da je neophodno utvrdi istina o logorima, da se pokrenu sudski postupci protiv odgovornih za osnivanje logora i mučenje zarobljenika u logorima Stajićevo i Begejci.

Suđenje za ubistvo više od dvesta zarobljenika i civila hrvatske nacionalnosti koji su streljani na poljoprivrednom dobru Ovčara završeno je sramno niskim kaznama u Veću za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu. Na sličan način je presuđeno i u Haškom tribunalu "vukovarskoj trojci", što je nesumnjivo doprinelo minimiziranju uloge JNA za zločine u Hrvatskoj i posebno za urbicid u Vukovaru. Revidirana presuda Haškog tribunala Šljivančaninu i drugima predstavljala je ujedno i uvredu vukovarskih žrtava i njihovih preživelih srodnika/ca.

Žene u crnom će nastaviti zalaganje za pravedno i primereno kažnjavanje svih počinilaca ratnih zločina sa srpske strane pred sudovima Republike Srbije. Uverene smo da samo tako možemo da stvorimo pretpostavke da istina o zločinima počinjenima u ratovima devedesetih godina prošlog veka ne bude sahranjena zajedno sa žrtvama i da njihovi inspiratori, organizatori i izvršioci izbegnu svoju moralnu, političku i krivičnu odgovornost.

Beograd, 18. 11. 2013.

Žene u crnom

ULIČNE AKCIJE

2011

18. novembar, Beograd: *"Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru"*, mirovna akcija u crnini i ćutanju, na Trgu Republike u Beogradu, povodom 20-godišnjice pada Vukovara; istaknuti su transparente na kojima je pisalo: "Solidarnost", "Odgovornost" i "Nikada nećemo zaboraviti žrtve Vukovara", itd. Povodom 20 godina zločina počinjenih u Vukovaru od vlasti Srbije ponovo smo zatražile otkrivanje istine o ratnim zločinima u tom gradu.

2013

Vukovar/Hrvatska, 18. novembar: Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru: Mirovna akcija na Trgu Republike u Beogradu, povodom godišnjice zločina u Vukovaru (1991.). U ovoj akciji učestvovalo je oko 30 aktivistkinja i aktivista.

2014

Beograd, 18 novembar, Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru: povodom godišnjice zločina u Vukovaru Žene u crnom su organizovale stajanje u crnini i ćutanju, u Knez Mihailovoj ulici, pod sloganom *Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru*; Vukovar je 1991 godine bio punih 87 dana pod opsadom JNA i paravojnih srpskih formacija; za to vreme je ubijeno više od 1. 000 civila, ranjeno više od 25. 000 ljudi, dok su hiljade bolesnih i ranjenih zarobljenika odvedeni u logore u Srbiji; grad je potom 18 novembra

1991. okupiran od strane srpskih oružanih formacija; u akciji je učestvovalo oko pedeset (50) aktivistkinja Mreže ŽuC-a, kao i srodnih organizacija civilnog društva (Fond za humanitarno pravo, Inicijativa mladih za ljudska prava, itd.).

U isto vreme, ultradesničarska organizacija "Srbski sabor Zavetnici" je održala kontramiting protiv akcije ŽuC-a, negirajući zločine srpskih oružanih snaga u Vukovaru.

2015

Beograd, 18. novembar - „Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru“ - povodom 24 godišnjice zločina u Vukovaru Žene u crnom su organizovale stajanje u crnini i ćutanju, u Knez Mihailovoj ulici, pod sloganom 'Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru'. Tokom 1991. godine bio punih 87 dana pod opsadom JNA i paravojnih srpskih formacija, u tom gradu ubijeno više od 1. 000 civila, ranjeno više od 25. 000 ljudi. Hiljade bolesnih i ranjenih zarobljenika odvedeno je u logore u Srbiji, a grad Vukovar je 18. novembra 1991. bio okupiran od strane srpskih oružanih formacija. Na stajanju je takođe izveden i mali performans. Na pločniku je solju bilo ispisano 'Vukovar Pamtim 1991-2015'. U ovoj mirovnoj akciji učestvovalo je oko pedeset (50) aktivista/kinja Žena u crnom, kao i Helsinškog odbora za ljudska prava, Rekonstrukcije ženski fond i Autonomnog ženskog centra.

POSEĆIVANJE MESTA ZLOČINA

2006

18. novembra 2006: prisustvo komemoraciji u Vukovaru i učešće u Mimohodu povodom 15 godišnjice pada Vukovara; tom prilikom aktivistkinje Mreže Žena u crnom položile su venac sa natpisom 'Oprostite nam'; posećivanje mesta zločina počinjenih u naše ime predstavlja izuzetno važan segment suočavanja s prošlošću i tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta; u ovoj akciji učestvovalo je 42 aktivistkinje i aktivista Mreže Žena u crnom iz Srbije i to iz sledećih gradova: Beograda, Novog Sada, Zrenjanina, Niša, Leskovca, Vlasotinca, , Kruševca, Kraljeva, Tutina, Novog Pazara, Velike Plane.

2009

Lovas, Hrvatska, 18. oktobar, Hrvatska: komemoracija povodom 18 godina od ubistva 70 hrvatskih civila; komemoraciji prisustvovalo 8 aktivistkinja Žena u crnom iz Beograda.

Vukovar, Hrvatska – 19. novembar – u komemoraciji povodom 18 godina od zločina u Vukovaru pored; ovom prilikom godišnjica zločina je obeležena kod gradske bolnice iz koje su 264 ranjenika odvele novembra 1991. godine JNA i srpske paravojske a potom ih ubili na Ovčari. U okviru komemoracije, zajedno sa pordicama žrtava i preživelim u zločinu u Vukovaru, posetili smo: Ovčaru, Hrvatski Memorijalno-dokumentacioni centar, Dalj, obalu Dunava, Borovo naselje, itd.

U komemoraciji zločina u Vukovaru učestvovalo je 20 aktivistkinja Mreže Žena u crnom iz sledećih gradova: Beograd, Pančevo, Šabac, Dimitrovgrad, Leskovac, Kruševac, Velika Plana, itd.

18. oktobra, Lovas (Hrvatska): Susret sa porodicama žrtava i preživelim u zločinu u Lovasu.

19. novembar, Borovo selo, Vukovar (Hrvatska): susret sa građankama i građanima, porodicama žrtava zločina u Vukovaru.

2010

Lovas, Hrvatska, 18. oktobar: komemoracija povodom 18 godina od ubistva 70 hrvatskih civila; komemoraciji prisustvovalo 8 aktivistkinja Žena u crnom iz Beograda.

Vukovar, Hrvatska – 19. novembar – u komemoraciji povodom 19 godina od zločina u Vukovaru; ovom prilikom godišnjica zločina je obeležena kod gradske bolnice iz koje su 264 ranjenika odvele novembra 1991. godine JNA i srpske paravojske a potom ih ubili na Ovčari. U okviru komemoracije, zajedno sa pordicama žrtava i preživelim u zločinu u Vukovaru, posetili smo: Ovčaru, Memorijalno-dokumentacioni centar, Dalj, Borovo naselje, itd. U komemoraciji zločina u Vukovaru učestovalo je 20 aktivistkinja Mreže Žena u crnom Srbije.

19. novembar, Borovo selo, Vukovar (Hrvatska): Susret sa građankama i građanima, porodicama žrtava zločina u Vukovaru.

2011

19. novembar, Vukovar, Hrvatska: u komemoraciji povodom 20 godina od zločina u Vukovaru, zajedno sa porodicama žrtava i preživelim u zločinu u Vukovaru, posetile smo mesta zločina: Ovčaru, Memorijalno-dokumentacioni centar, Dalj, Borovo naselje, obala Dunava, itd. U komemoraciji zločina u Vukovaru učestovalo je 20 aktivistkinja Mreže Žena u crnom Srbije i srodnih organizacija civilnog društva iz Srbije.

18. oktobar, Lovas (Hrvatska): Susret sa porodicama žrtava i preživelim u zločinu u Lovasu, nakon komemoracije povodom 20 godišnjice zločina u Lovasu.

2012

19. novembar, Vukovar, Hrvatska: u komemoraciji povodom 21 godine od zločina u Vukovaru, zajedno sa porodicama žrtava i preživelim u zločinu u Vukovaru, posetile smo mesta zločina: Ovčaru, Memorijalno-dokumentacioni centar, Dalj, Borovo naselje,

obala Dunava, itd. U komemoraciji zločina u Vukovaru učestovalo je **20** aktivistkinja Mreže Žena u crnom Srbije, kao i međunarodne aktivistkinje iz Velike Britanije i Italije.

18. oktobar, Lovas, Hrvatska: komemoracija povodom 21 godina od ubistva 70 hrvatskih civila; komemoraciji prisustvovalo osam **(8)** aktivistkinja Mreže Žena u crnom Srbije.

2013

Vukovar, 19. novembra: Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru: Učešće osam **(8)** aktivistkinja Žena u crnom u komemoraciji na tri mesta u gradu, a povodom obeležavanja godišnjice zločina počinjenih u Vukovaru, 1991. godine.

Lovas/Hrvatska, 18. oktobra: Nikada nećemo zaboraviti zločine u Lovasu: Osam **(8)** aktivistkinja Žena u crnom prisustvovalo je komemoraciji na tri mesta u selu, u kome je tokom srpske agresije na Hrvatsku, ubijeno 70 hrvatskih civila.

2014

Vukovar/Hrvatska, 19. novembar, Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru: povodom 23 godišnjice zločina u Vukovaru, osam (8) aktivistkinja Žena u crnom prisustvovalo je komemoraciji na tri mesta u gradu, zajedno sa porodicama žrtava, građankama i građanima Vukovara.

2015

Lovas, Hrvatska, 18. oktobar – četiri (4) aktivistkinje ŽUC-a prisustvovalo je obeležavanju godišnjice zločina u Lovasu (18. 10. 1991. srpske oružane formacije ubile su 70 civila hrvatske nacionalnosti.

Vukovar, 20. novembar – obeležavanju 24 godišnjice zločina u Vukovaru zajedno sa porodicama žrtava i preživelim.

Žene u crnom od 2011. svake godine vlastima opština Zrenjanin i Žitište upućuju zahteve za postavljanjem spomen ploče na mestima logora Stajićevo i Begejci.

Incijativa za postavljanje spomen ploče na mestu logora - Stajićevo i Begunci

Skupština opštine Žitište

Žitište

Cara Dušana 15

Predmet: Zahtev za postavljanje spomen ploče na mestu logora u Begejcima

Poštovani predsedniče Opštine,

Poštovani predsedniče Skupštine opštine Žitište,

Poštovani odbornici i odbornice Skupštine opštine Žitište

Poštovani članovi i članice Opštinskog veća

Obraćamo vam se s obnovljenom inicijativom da se na primeren način obeleže mesta mučenja i stradanja ratnih zarobljenika i civila u koncentracionom logoru Begejci, koji se nalazi na teritoriji opštine Žitište. Taj su zahtev u više navrata upućivale porodice žrtava, udruženja preživelih logoraša, kao i brojne organizacije civilnog društva iz Srbije, među kojima i Žene u crnom. Zahtev je odbijan pod različitim izgovorima, koje ne bismo komentarisale, ali koji sasvim sigurno ne doprinose ugledu demokratske, evropske i građanske Vojvodine.

Ubeđene smo da je sada pravi trenutak da se taj nedopustivi propust ispravi. Naime, dana 18. novembra 2011. godine navršava se dvadeset godina od pada Vukovara, posle opsade duge 87 dana, a odmah potom osnovan je i logor Begejci. U logorima u Vojvodini, kao što je poznato i pouzdano dokumentovano, ubijen je veći broj hrvatskih ratnih zarobljenika, dok su ostali bili izloženi nečovečnom postupanju, zbog čega su mnogi od njih postali invalidi.

Obrazloženje

Postavljanjem spomen ploče na mestu gde je bio logor Begejci doprineli bismo jačanju procesa pomirenja i poverenja na području bivše Jugoslavije, te obezbedili neku vrstu simboličke

(ali višestruko važne) reparacije žrtvama tog logora i njihovim porodicama. Ujedno, postavljanje spomen ploče će biti značajan korak na planu oslobađanja naše zemlje od tereta koje su ostavili ratovi 90-ih godina, u kojima je JNA pod kontrolom režima S. Miloševića, uz srpske paravojne formacije počinila stravične zločine. Zločini su činjeni, to je danas poznato, i na drugim stranama. Međutim, mi se moramo suočiti sa zločinima koji su počinjeni u naše ime, a na drugima je da se suočavaju sa zločinima koji su počinjeni u njihovo ime. Bez tog suočavanja i bez utvrđivanja istine o tim zbivanjima, nema nade da će doći do promene moralnog poretka, vrednosnog sistema i kulturnih obrazaca. A bez te promene Srbija je osuđena na moralnu propast.

Umesto tvrdokornog istrajavanja na poricanju zločina počinjenih u naše ime i relativizovanja nedavne prošlosti došlo je, duboko smo ubeđene, vreme za početak priznanja odgovornosti za zločine: prema žrtvama zločina u koncentracionim logorima, prema građankama i građanima Srbije u čije su ime oni izvršeni, prema državi u kojoj živimo.

Postavljanje spomen ploče predstavljalo bi čin moralne i ljudske odgovornosti svih odbornica i odbornika Skupštine opštine Žitište, opštinskih funkcionera/ki, kao i države

Srbije. To bi vodilo prevazilaženju prošlosti i stvaranju perspektive za budućnost, slobodnu od nasilja, zla i nehumanosti. Verujemo da ćete biti na visini vašeg istorijskog zadatka i da ćete se odupreti onima koji svojim poricanjem zločina Srbiju vode u propast.

Žene u crnom iz Beograda i Art klinika iz Novog Sada

Uz podršku:

Labris – organizacija za lezbejska ljudska prava, Beograd
Panonska aktivistička organizacija, Zrenjanin
Centar za devojke, Niš
SOS telefon za žene i decu žrtve nasilja, Beograd
Alternativni krug, Kragujevac
Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd
Glas razlike, Beograd
Rekonstrukcija ženski fond, Beograd
Anima, Centar za žensko i mirovno obrazovanje, Kotor, Crna Gora
Centar za ženske studije, Beograd
Esperanca, Novi Sad
Žene za mir, Leskovac
Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Novi Sad
Zelene mreže Vojvodine, Novi Sad

Građanska inicijativa Pančevo, Pančevo
Panonija, Novi Sad
Novosadska novinarska škola, Novi Sad
Regionalni centar za manjine, Beograd
Queeria – centar za promociju kulture nenasilja i ravnopravnosti, Beograd
Komitet pravnika za ljudska prava, Beograd
Nezavisni ženski centar, Dimitrovgrad
Žene juga, Pirot
Sos telefon za žene i decu žrtve nasilja, Vlasotince
Udruženje žena Peščanik, Kruševac

Beograd/Novi Sad, 07. novembar 2011.

Dostavljeno:

Predsedniku Opštine Žitište

DRAGANU MILENKOVIĆU

Predsedniku Skupštine opštine Žitište

JONEL FILIP

Članovima Opštinskog veća

Svim odbornicama i odbornicima Skupštine grada Zrenjanina

Skupština grada Zrenjanina

Komisiji za utvrđivanje naziva trgova i ulica

Zrenjanin

Trg slobode 10

Predmet: Zahtev za postavljanje spomen ploče na mestu logora u Stajićevu

Poštovani gradonačelnice,

Poštovani predsedniče Skupštine grada Zrenjanina

Poštovane članice i članovi Komisije,

Poštovani odbornici i odbornice Skupštine grada Zrenjanina

Obraćamo vam se s obnovljenom inicijativom da se na primeren način obeleži mesto mučenja i stradanja ratnih zarobljenika i civila u koncentracionom logoru Stajićevo, koji se nalazi na teritoriji Grada Zrenjanina. Taj su zahtev u više navrata upućivale porodice žrtava, udruženja preživelih logoraša, kao i brojne organizacije civilnog društva iz Srbije, među kojima i Žene u crnom. Zahtev je odbijan pod različitim izgovorima, koje ne bismo komentarisale, ali koji sasvim sigurno ne doprinose ugledu demokratskog, evropskog i građanskog Zrenjanina.

Ubeđene smo da je sada pravi trenutak da se taj nedopustivi propust ispravi. Naime, dana 18. novembra 2011. godine navršava se dvadeset godina od pada Vukovara, posle opsade duge 87 dana, a istog dana osnovan je i logor Stajićevo. U logorima u Vojvodini, kao što je poznato i pouzdano dokumentovano, ubijen je veći broj hrvatskih ratnih zarobljenika, dok su ostali bili izloženi nečovečnom postupanju, zbog čega su mnogi od njih postali invalidi.

Obrazloženje

Postavljanjem spomen ploče na mestu gde je bio logor Stajićevo doprineli bismo jačanju procesa pomirenja i poverenja na području bivše Jugoslavije, te obezbedili neku vrstu simboličke (ali višestruko važne) reparacije žrtvama tog logora i njihovim porodicama. Ujedno, postavljanje spomen ploče će biti značajan korak na planu oslobađanja naše zemlje od tereta koje su ostavili ratovi 90-ih godina, u kojima je JNA pod kontrolom režima S. Miloševića, uz srpske paravojne formacije počinila stravične zločine. Zločini su činjeni, to je danas poznato,

i na drugim stranama. Međutim, mi se moramo suočiti sa zločinima koji su počinjeni u naše ime, a na drugima je da se suočavaju sa zločinima koji su počinjeni u njihovo ime. Bez tog suočavanja i bez utvrđivanja istine o tim zbivanjima, nema nade da će doći do promene moralnog poretka, vrednosnog sistema i kulturnih obrazaca. A bez te promene Srbija je osuđena na moralnu propast.

Umesto tvrdokornog istrajavanja na poricanju zločina počinjenih u naše ime i relativizovanja nedavne prošlosti došlo je, duboko smo ubeđene, vreme za početak priznanja odgovornosti za zločine: prema žrtvama u koncentracionim logorima, prema građankama i građanima Srbije u čije su ime oni izvršeni, prema državi u kojoj živimo.

Postavljanje spomen ploča predstavljalo bi čin moralne i ljudske odgovornosti članica i članova Komisije i svih odbornica i odbornika Skupštine Grada Zrenjanina, kao i države Srbije. To bi vodilo prevazilaženju prošlosti i stvaranju perspektive za budućnost slobodnu od nasilja, zla i nehumanosti. Verujemo da ćete biti na visini vašeg istorijskog zadatka i da ćete se odupreti onima koji svojim poricanjem zločina Srbiju vode u propast.

Žene u crnom iz Beograda i Art klinika iz Novog Sada

Uz podršku:

Labris – organizacija za lezbejska ljudska prava, Beograd
Panonska aktivistička organizacija, Zrenjanin
Centar za devojke, Niš
SOS telefon za žene i decu žrtve nasilja, Beograd
Alternativni krug, Kragujevac
Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd
Glas razlike, Beograd
Rekonstrukcija ženski fond, Beograd
Anima, Centar za žensko i mirovno obrazovanje, Kotor, Crna Gora
Centar za ženske studije, Beograd
Esperanca, Novi Sad
Žene za mir, Leskovac
Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Novi Sad
Zelene mreže Vojvodine, Novi Sad
Građanska inicijativa Pančevo, Pančevo
Panonija, Novi Sad
Novosadska novinarska škola, Novi Sad

Regionalni centar za manjine, Beograd
Queeria – centar za promociju kulture nenasilja i ravnopravnosti, Beograd
Komitet pravnika za ljudska prava, Beograd
Nezavisni ženski centar, Dimitrovgrad
Žene juga, Pirot
Sos telefon za žene i decu žrtve nasilja, Vlasotince
Udruženje žena Peščanik, Kruševac

Beograd/Novi Sad, 07. novembra 2011.

Dostavljeno:

Gradonačelniku Zrenjina

dr MILETA MIHAJLOV

Predsedniku Skupštine grada Zrenjanina

ALEKSANDAR MARTON

Predsednici komisije

VANDA VOJVODIĆ MICOVA

Članovima Komisije:

1. ALEKSANDAR ĐERIĆ
2. ŠOMOĐI ŠANDOR
3. DIVNA STOILJKOVIĆ
4. BOŠKO KOJČIĆ
5. LOLA ČOLIĆ
6. KARL JENE

Svim odbornicama i odbornicima Skupštine grada Zrenjanina

Zahtev za postavljanje spomen ploča hrvatskim zarobljenicima u bivšim koncentracionim logorima Begejcima i Stajićevu

Organizacija Žena u crnom i Art Klinika obratile su se 12. oktobra 2011. godine odbornicima i odbornicama Skupštine opštine Zrenjanin i Žitište, kao i članovima i članicama Komisije za utvrđivanje naziva trgova i ulica, od kojih je traženo da podrže zahtev za postavljanje spomen ploča na mestima logora Stajićevi i Begejci. U zahtevu je stajalo sledeće:

Poštovane članice i članovi Komisije,

Poštovani odbornici i odbornice Skupštine Grada Zrenjina i opštine Žitište

Obraćamo vam se s obnovljenom inicijativom da se na primeren način obeleže mesta mučenja i stradanja ratnih zarobljenika i civila u koncentracionim logorima Begejci i Stajićevo, koji se nalaze na teritoriji Grada Zrenjanina i opštine Žitište. Taj su zahtev u više navrata upućivale porodice žrtava, udruženja preživelih logoraša, kao i brojne organizacije civilnog društva iz Srbije, među kojima i Žene u crnom. Zahtev je odbijan pod različitim izgovorima, koje ne bismo komentarisale, ali koji sasvim sigurno ne doprinose ugledu demokratskog, evropskog i građanskog Zrenjanina i Žitišta.

Ubeđene smo da je sada pravi trenutak da se taj nedopustivi propust ispravi. Naime, dana 18. novembra 2011. godine navršava se dvadeset godina od pada Vukovara, posle opsade duge 87 dana, a istog dana osnovan je i logor Stajićevo. U logorima u Vojvodini, kao što je poznato i pouzdano dokumentovano, ubijen je veći broj hrvatskih ratnih zarobljenika, dok su ostali bili izloženi nečovečnom postupanju, zbog čega su mnogi od njih postali invalidi.

Postavljanjem spomen ploče na mestima gde su bili logori Stajićevo i Begejci doprineli bismo jačanju procesa pomirenja i poverenja na području bivše Jugoslavije, te obezbedili neku vrstu simboličke (ali višestruko važne) reparacije žrtvama tih logora i njihovim porodicama. Ujedno, postavljanje spomen ploča će biti značajan korak na planu oslobađanja naše zemlje od tereta koje su ostavili ratovi 90-ih godina, u kojima je JNA pod kontrolom režima S. Miloševića, uz srpske paravojne formacije počinila stravične zločine. Zločini su činjeni, to je danas poznato, i na drugim stranama. Međutim, mi se moramo suočiti sa zločinima koji su počinjeni u naše ime, a na drugima je da se suočavaju sa zločinima koji su počinjeni u njihovo ime. Bez

tog suočavanja i bez utvrđivanja istine o tim zbivanjima, nema nade da će doći do promene moralnog poretka, vrednosnog sistema i kulturnih obrazaca. A bez te promene Srbija je osuđena na moralnu propast.

Umesto tvrdokornog istrajavanja na poricanju zločina počinjenih u naše ime i relativizovanja nedavne prošlosti došlo je, duboko smo ubeđene, vreme za početak priznanja odgovornosti za zločine: prema žrtvama zločina u koncentracionim logorima, prema građankama i građanima Srbije u čije su ime oni izvršeni, prema državi u kojoj živimo.

Postavljanje spomen ploča predstavljalo bi čin moralne i ljudske odgovornosti članica i članova Komisije i svih odbornica i odbornika Skupštine Grada Zrenjanina i opštine Žitište, kao i države Srbije. To bi vodilo prevazilaženju prošlosti i stvaranju perspektive za budućnost slobodnu od nasilja, zla i nehumanosti. Verujemo da ćete biti na visini vašeg istorijskog zadatka i da ćete se odupreti onima koji svojim poricanjem zločina Srbiju vode u propast.

Žene u crnom iz Beograda i Art klinika iz Novog Sada

Beograd/Novi Sad, 09. novembar 2011.

SOLIDARNE MAJKE ZA MIR

Susret ženske solidarnosti 21, 22. i 23. april 2015. godine, Beograd: Susret ženske solidarnosti „Solidarne majke za mir“ u kojem su učestvovalе majke iz Srebrenice (Nura Mustafić i Refija Hadibulić), iz Vukovara (Jelena Baketa i Milka Budimir), iz Bele Reke kod Šapca (Rosa Jakovljević), iz Đulića kod Zvornika (Suvada Selimović), iz Beograda (Žanka Stojanović). Majke iz navedenih mesta u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji su žrtve ratnih i postratnih zločina a svoju tragediju i bol pretvorile u zajedničku borbu za mir i pravdu. Jedan od ciljeva ovog susreta je solidarna podrška, saosećanje sa Žankom Stojanović učešćem u komemoraciji povodom 16 godišnjice ubistva Žankinog sina Nebojše Stojanovića, koji je 23. aprila 1999. zajedno sa 15 svojih kolega godine ubijen u bombardovanju RTS-a.

21, 22. i 23. april, Beograd: Susret ženske solidarnosti „Solidarne majke za mir“ u kojem su učestvovalе majke iz Srebrenice (Nura Mustafić i Refija Hadibulić), iz Vukovara (Jelena Baketa i Milka Budimir), iz Bele Reke kod Šapca (Rosa Jakovljević), iz Đulića kod Zvornika (Suvada Selimović), iz Beograda (Žanka Stojanović). Majke iz navedenih mesta u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji su žrtve ratnih i postratnih zločina a svoju tragediju i bol pretvorile u zajedničku borbu za mir i pravdu. Jedan od ciljeva ovog susreta je solidarna podrška, saosećanje sa Žankom Stojanović učešćem u komemoraciji povodom 16 godišnjice ubistva Žankinog sina Nebojše Stojanovića, koji je 23. aprila 1999. zajedno sa 15 svojih kolega godine ubijen u bombardovanju RTS-a.

Ovaj susret u organizaciji Žena u crnom Beograd sastojao se iz više segmenata:

- **21. april** - organizovani dolazak prijateljica iz Bajramovića, Đulića, Vukovara, Bele Reke u ponedjeljak (21. april), druženje, razgovori sa aktivistkinjama ŽuC-a;
- **22. april:** susret sa aktivistkinjama ŽuC-a i aktivistima mirovne akcije „Mirovni biciklizam“ (u okviru obeležavanja 20 godišnjice genocida u Srebrenici). Ovom susretu prisustvovalе su **22** osobe: pored gošći (6), učestvovali su aktivisti/kinje: Saveza antifašista, Ženske mirovne grupe iz Pančeva, aktivistkinje i aktivisti ŽuC-a. Žene iz Srebrenice, Vukovara, Đulića, Bele Reke govorile su o svojim tragičnim (ratnim i postratnim) iskustvima, tražanju za nestalim članovima porodice, o značaju odnosa sa ŽuC-om. Aktivisti „Mirovnog biciklizma“ upoznali su prisutne o planovima za akciju ove godine, značaju te akcije, itd.
- **22. april** - susret u prostorijama ŽuC-a sa Natašom Kandić (Fond za humanitarno pravo), Lulom Mikijelj, novinarima iz Nezavisnog udruženja novinara Vojvodine.
- **22. april:** radni sastanak u ŽuC-u u vezi sa Ženskim sudom/ŽS u Sarajevu (7. -10. maj 2015.). Budući da su gošće svedokinje na ŽS Dogovarale smo se o pripremama za učešće, o značaju tog učešća.

- **23. april** komemoraciju u 2. 06h pred RTS-om, a zajedno sa majkama je bilo i desetak aktivistkinja ŽUC-a. Događaj je bio izuzetno važan i na emotivno-moralnom nivou, ali i političkom. U ime porodice ubijenih Miroslav Medić je odmah na početku obraćanja kazao: „*Želeo bih da se zahvalim svima koji su došli, posebno 'Ženama u crnom' koje su organizovale dolazak Majki iz Srebrenice, Vukovara i Zvornika i Rose Jakovljević, majke ubijenog gardiste u Topčideru*“. Ova informacija je prenetu u svim tv emisijama odmah te večeri.
- **23. april** – Učešće u komemoraciji 14:06 pred RTS-om, zajedno sa aktivistkinjama i aktivistima ŽuC-a. Majke iz Srebrenice, Vukovara, Bele Reke su istakle zajedničkog značaj učešća u komemoraciji, kao i značaj negovanja prijateljstva, brige i saosećanja između Žena u crnom - mirovnih aktivistkinja i aktivista i majki koje su svoje nenadoknadive gubitke pretvorile u zajednički mirovni aktivizam. Naredni mirovni susret 'Solidarnih majki za mir' predviđen je za oktobar 2015.

ŽENSKI SUD - SVEDOČENJE JELENE BAKETE

Prvi ženski sud na teritoriji Evrope, održan je u Sarajevu, od 07. do 10. maja 2015. godine, u organizaciji 10 ženskih grupa sa prostora bivše Jugoslavije.

8. maja održana je sesija Rat protiv civila, u kojoj je svedočilo 11 svedokinja, a među njima i Jelena Baketa iz Lovasa.

Jelena Baketa, Lovas, Hrvatska

Ja sam iz udruge „Vukovarske majke“¹ iz Lovasa². Da vam ispričam svoju priču i šta sam ja preživjela, strašno je i prestrašno, ali, evo, preživjela sam. Kada je počeo napad od Šida³ i Tovarnika, moj sin je tada poginuo u Tovarniku⁴. Naši su kupili žene i djecu po njivama i vraćali se u Lovas. Svi su se vraćali, samo njega nema. Onda smo kum i ja sjeli u kola, išli smo ga tražiti i cijelu noć smo ostali u Tovarniku. I ljudi su ga našli i pokupili mrtvog. Onda smo ga donijeli kući i stavili ga u grobnicu i dostojno ga sahranili. Za njega znam.

Kada je počelo u Vukovaru⁵, ja sam imala dva sina u Vukovaru. Nisam znala o njima ništa. Suprug i ja smo bili kod kuće. To je trajalo dosta dugo. Onda smo se čuli telefonom, bili su živi, i tako dalje. . . da ne pričam sve u detalje. U Vukovaru je počelo 24. 08. 1991. Meni je tetka u Vukovaru, pa mi je javila: „Jelena, u Vukovaru je rat“. Mi više nismo mogli u Vukovar, tako da sam se još par puta čula telefonom sa njima i to je bilo sve. Srednji sin mi je nestao u Vukovaru, odveden je iz Vukovarske bolnice⁶ i ni danas o njemu ne znam ništa. Kada su voženi na Ovčaru⁷, jedan autobus je nestao sa ljudima. Nije istina da niko o tom autobusu ne zna ništa, ali do dan danas

1 Vukovarske majke – udruga roditelja i obitelji zarobljenih i nasilno odvedenih hrvatskih branitelja.

2 Lovas – naselje i sedište istoimene opštine u istočnom delu Hrvatske, neposredno uz granicu sa Srbijom, koje je za vreme srpske agresije na Hrvatsku, 1991. došlo pod okupaciju i gde je počinjen veliki masakr nad civilnim stanovništvom hrvatske nacionalnosti.

3 Šid – gradsko naselje u opštini Šid u neposrednoj blizini granice Srbije i Hrvatske.

4 Tovarnik – naseljeno mesto i sedište opštine, na granici Hrvatske i Srbije.

5 Vukovar – hrvatski grad i rečna luka na Dunavu, koji je za vreme srpske agresije i okupacije tog dela Hrvatske pretrpeo jako velika razaranja i bio poprište masovnog ubijanja civila hrvatske nacionalnosti.

6 Vukovarska bolnica – opšta županijska bolnica, koja je postala jednim od najpoznatijih simbola stradanja grada Vukovara. Bila je izložena svakodnevnom granatiranju (700 granata dnevno) u periodu od 24. 08. do 20. 11. 1991. godine, dok se u njoj nalazilo oko 4. 000 ranjenika.

7 Ovčara – poljoprivredno dobro kraj Vukovara, koje je postalo mesto ratnog zločina (ubistvo više od 200 ranjenika izvedenih iz vukovarske bolnice), 21. 11. 1991. godine.

taj autobus nije pronađen, a ni ljudi. Šta je bilo, ne znam. Da li je završio u Dunavu? Da li je ubijen? Informacija sam imala svakakvih, ali istinu ne znam ni dan danas. Suprug i ja smo bili u Lovasu. Suprug je bio matičar u selu i kada se išlo za Ilok⁸, kada se spremao napad na Lovas, ja sam otišla za Ilok. On je ostao, rekao je da mora da čuva matične knjige da se ne unište. Šef mu je naredio da će ostati bez posla ako pobjegne. I on je ostao. Ja sam otišla u Ilok i sa Iločkim konvojem⁹ sam otišla u Zagreb. Sama, bez ikoga svoga. I tako sam čula da je i suprug ubijen, što nije bilo istina. To su mi bile dojave, valjda iz inata da i ja završim isto. Ali, eto, ja sam usprkos svemu preživjela. On je prošao svašta, na koncu je dobio batina, vodili su ga u miliciju kada su zauzeli Lovas, tukli su ga. Ipak ga je jedan Srbin spasio, izvezao ga je u Bosnu i on je stigao u Zagreb uoči katoličkog Badnjaka. A sin, najstariji, on je izašao u proboju. On je radio u policiji u Vukovaru. Stigao je prije muža. Rekao mi je: „Mama, ja o Goranu ne znam ništa.“ On je bio u bolnici, pomagao je, donosio je hranu, jer ranjenici nisu imali šta da jedu. Jedan čovjek mu je pričao, ne znam ni šta je ni ko je, koji je bio teško ranjen da mu je on dao svoj krevet. Ne znam gdje je on spavao. I tako, kada je pao Vukovar, on je nestao i ni dan danas o njemu ne znam ništa.

Pratila sam suđenje za Ovčaru¹⁰. Spominjali su ga njegove komšije pravoslavne vjere koji su ga poznali. Pitali su jednog živog svjedoka sa Ovčare o Goranu. Jedan je čitao spisak, taj je bio glavni zlikovac u Vukovaru, mog sina je pročitao prvog. Ja sam tražila suočenje, nisam mogla da ga dobijem, da ga pitam šta zna o njemu. Onda je advokat Todorović rekao da će on da ga pita, i pitao je, ali je taj rekao da ne zna ko je to. Posle sam saznala da su bili dobri, da su bili komšije, ali nije htio ništa reći. I to je trajalo i traje i danas da ja o njemu ništa ne znam. Nema

8 Ilok – najistočniji grad u Hrvatskoj, u Vukovarsko-sremskoj županiji, na granici sa Srbijom.

9 Iločki konvoj – pregovori o predaji Iloka između JNA i civilnih vlasti vođeni su oktobra 1991. godine, kada je vojska tražila predaju oružja, a ljudi su na referendumu izglasali masovno iseljavanje iz grada. Konvoji su krenuli iz Iloka 17. 10. 1991. godine, uz garanciju vojske da će svi koji to budu željeli moći da napuste grad. Pojedini ljudi su međutim izdvajani iz kolone da bi završili u logoru za ratne zarobljenike u Begejcima, u Srbiji.

10 Suđenje za Ovčaru – Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju je za zločine na Ovčari osudio: Mileta Mrkšića na 20 godina, Veselina Šljivančanina na 5 pa na 17 godina zatvora, a optužio je još i Željka Ražnatovića Arkana, Slavka Dokmanovića i Vojislava Šešelja. Veće za ratne zločine Specijalnog suda u Beogradu optužilo je 15 osoba, a osudilo 10 na zatvorske kazne u trajanju od 5 do 20 godina.

šta nisam napravila, imala sam svakakve poruke od tih pravoslavaca da je Goran živ, da nije pod svojim imenom i prezimenom. Ali do dan danas istine nema. Da je živ, javio bi se meni.

Ne daj Bože da se više ikada ovo ponovi. Slično sam preživjela u Drugom svjetskom ratu. Ja ne pamtim svog oca. Sada moji unuci ne pamte svoje očeve, jer su moja dva sina imali žene i djecu. Ovaj što je poginuo ostavio je djecu - sina od pet mjeseci i ćerku od tri i po godine. I oni su prošli kao i ja. Ne znam šta da kažem, da ne odugovlačim, imala bih knjige napisati.

Kada sam stigla u Zagreb, nisam znala ni gdje sam, ni ko sam, ni šta sam. Više sam poznavala Beograd nego Zagreb. Bilo je bliže, pa smo išli kod ljekara u Beograd. U Zagrebu sam poznavala jednog ljekara pa me on smjestio. Kada je Vukovarski konvoj¹¹ došao u Zagreb, onda su mi medicinske sestre koje sam poznavala, jer sam radila kao volonterka u Crvenom križu, kazale da je Gorana spašavao jedan doktor kojeg ja poznam i kojeg sam pitala da li je bio u Vukovaru kada je pao Vukovar, ali sam saznala da mi nije rekao istinu. Bili smo dobri. On ima dva sina. On je sada u Srbiji, u Trsteniku¹². Pričali smo telefonom. Rekao mi je da nije bio u Vukovaru kada je Vukovar pao¹³, a to nije istina. Tako da istinu, onaj ko zna, neće da kaže. I trebalo bi da se istina sazna i da budemo opet svi dobri kao što smo nekad bili. Kod nas u selu nije bilo nikoga ko je bio zavađen sa Srbima. Bili smo svi dobri. A kada se zakuhalo, onda je bilo svašta. Naređivao je onaj što se u Lovasu rodio, sve uz pomoć vojske. I ja ne vjerujem da dokumente nema Beograd.

Dokle se ne sazna istina, nema više onog povjerenja. Da saznam, bar da imam grob, kao što imam za ovog najmlađeg, pa odem, pa se isplačem. Za ovoga samo razmišljam gdje ću ga sresti, gdje ću ga naći. Jer je bilo svakakvih poruka da je otišao „preko“, ali ne znam gdje je to „preko“. Pa sve mislim da ću ga možda naći u Srbiji, u Njemačkoj, u Australiji. Ne znam više šta da pomislim, ni šta me drži. Valjda mi je Bog dao snage da mogu sve to da izdržim. Eto toliko. Želim da se sazna, da se daju podaci, da mi svoje sahranimo dostojno pa da imam grob. Mislim da bi mi bilo lakše.

11 Vukovarski konvoj – 19. 10. 1991. iz grada Vukovara izašao je humanitarni konvoj u organizaciji Ministarstva zdravlja i udruženja Lekari bez granica, lutao je preko 12 sati sa 103 ranjenika i uspeo da ih prebaci na teritoriju koju je kontrolisala Hrvatska.

12 Trstenik – grad u Rasinskom okrugu u Srbiji, smešten na reci Zapadna Morava.

13 Pad Vukovara – Posle opsade duge 87 dana (između 25. 08. i 18. 11. 1991.), od strane srpskih oružanih formacija i JNA, kada je na grad padalo 12. 000 granata dnevno, grad je branilo 1. 800 branitelja nasuprot 36. 000 vojnika sa druge strane, grad je pao predajom poslednjih branitelja.

FILMOVI GRUPE ZA VIDEOAKTIVIZAM ŽENE U CRNOM O VUKOVARU

Vukovar, dokumentarni film *autora* Rastko Novaković (6 minuta)

Produkcija: Grupa za videoaktivizam, Žene u crnom, 2010.

Sinopsis: Film govori o politici posećivanja mesta zločina počinjenih u naše ime: 18. novembra 2009. godine grupa oko dvadesetak aktivistkinja Žena u crnom posetila je Vukovar u Hrvatskoj, povodom godišnjice pada grada.

<https://www.youtube.com/watch?v=zA34ukw4xlo&feature=youtu.be>

Lovas, posete mestima zločina - (2.30 minuta) Film prikazuje posetu Žena u crnom Lovasu i učešće u komemoraciji povodom 20 godišnjice zločina u Lovasu, 18. oktobra 2011. godine.

https://www.youtube.com/watch?v=6DBp_NyPt34&feature=youtu.be

Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru (2.46 min.): Film prikazuje stajanje i performans koje su Žene u crnom organizovale 2011. godine, povodom 20 godina od zločina u Vukovaru; film je preveden i titlovan na engleskom jeziku.

<https://www.youtube.com/watch?v=fO6jpgXE7dE>

<https://www.youtube.com/watch?v=rTom0C78V9Q&feature=youtu.be>

Posećivanje mesta zločina počinjenih u naše ime - Vukovar (6,45 minuta): Prizori sa komemoracije zločina u Vukovaru tokom 2010. godine, a sadrži i intervju sa preživelim, kao i aktivistima/kinjama ŽuC-a.

https://www.youtube.com/watch?v=N8sM1Gl_Fs4&feature=youtu.be

Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru (3.35 min.): Film prikazuje stajanje i performans koje su Žene u crnom organizovale povodom 22 godine od zločina u Vukovaru.

<https://www.youtube.com/watch?v=gjLCSfnaTUw>

Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru (2.52 min.) - dokumentarni film o akciji koju su povodom 23 godišnjice zločina u Vukovaru organizovale Žene u crnom u Beogradu.

https://www.youtube.com/watch?v=d2C1cJU81_c

Vukovar 1991-2015 - Pamtimo (4:36 min) – dokumentarni film o istoimenoj akciji ŽUC-a održanoj 18. 11. 2015. u Beogradu; film je preveden i titlovan na engleski jezik.

<https://www.youtube.com/watch?v=3GeLNT4gn70&feature=youtu.be>

https://www.youtube.com/watch?v=dvIP2_JiU_U&feature=youtu.be